

Associació d'Iniciatives
Rurals i Marítimes
de Catalunya

GRUP DE TREBALL EN MOBILITAT RURAL

50 propostes per a la millora de la mobilitat en entorns rurals

Maig 2025

Estratègia marítima
de Catalunya 2030

Agenda
Rural de
Catalunya

Actuació del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER) i del Fons Europeu Marítim, de Pesca i d'Aqüicultura (FEMPA). Amb el suport de:

Introducció

L'any 2020, la Comissió Interdepartamental sobre Despoblament Rural de la Generalitat de Catalunya va encarregar la redacció d'una agenda rural d'abast català a una comissió formada per l'Associació Catalana de Municipis (ACM), l'Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya (ARCA), l'Associació de Micropobles de Catalunya (MdC) i el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS). Fruit d'aquest encàrrec, durant els anys 2021 i 2022 es va dur a terme un ampli procés participatiu que va acabar donant lloc a l'[Agenda Rural de Catalunya](#).

Aquest document, aprovat pel Govern de la Generalitat el maig de 2022, identifica les necessitats i els reptes dels territoris rurals per al seu desenvolupament i pretén ser un instrument clau per planificar les polítiques d'equilibri i cohesió territorial del país. Amb un total de 892 accions organitzades en 7 reptes, l'Agenda Rural reconeix la mobilitat com una de les qüestions clau per al desenvolupament de les àrees rurals. Concretament, dins del *Repte 3. Territori connectat*, hi trobem el subrepte de "fomentar el transport públic i mantenir la xarxa viària per a una mobilitat sostenible", que al seu torn engloba un total de 34 accions¹.

En aquest context, a principis de 2024, l'ARCA va crear un Grup de Treball en Mobilitat Rural, amb l'objectiu d'aprofundir en les necessitats, les queixes i les demandes de les àrees rurals en matèria de mobilitat, analitzar-les amb mirada experta i proposar possibles solucions per fer front a les problemàtiques identificades. El Grup de Treball està integrat per representants de les següents entitats: el Departament de Territori, la Diputació de Barcelona, l'ATM de Barcelona, l'ATM del Camp de Tarragona, l'ATM de Girona, l'ATM de Lleida, l'Associació de Municipis per la Mobilitat i el Transport Urbà (AMTU), l'Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP), l'Institut Metròpoli, la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), la Universitat Rovira i Virgili (URV), l'Associació de Micropobles de Catalunya, l'Associació Leader Ripollès Ges Bisaura, el Consell Comarcal del Moianès, Creació i Som Mobilitat, a més de la pròpia ARCA, que exerceix el rol de coordinació i dinamització del grup².

Durant el 2024, el Grup de Treball es va reunir en 3 ocasions, en què es van debatre qüestions diverses relacionades amb la mobilitat des de la perspectiva del món rural. Aquestes reunions van tenir lloc de forma telemàtica els dies 18 d'abril, 25 de juny i 23 d'octubre, amb una participació de 19, 18 i 16 persones, respectivament. Com a resultat de les 3 reunions de treball, l'ARCA ha elaborat un document de propostes per a la millora de la mobilitat en entorns rurals, les quals han sigut validades i revisades amb el propi Grup de Treball en una reunió addicional que va tenir lloc el 16 de gener de 2025.

Així doncs, el present document s'ha d'entendre com un recull de propostes consensuades entre una gran diversitat d'actors experts en mobilitat i/o representatius del món rural, en un context marcat per dos grans esdeveniments: d'una banda, la possible aprovació de la Llei de l'Estatut de municipis rurals, que preveu la creació d'una comissió de treball per proposar mesures que garanteixin un sistema de transport públic adaptat a les àrees rurals³; i de l'altra, la finalització de les concessions de transport interurbà per carretera (que expiren el 2028), la qual cosa ens situa en el moment oportú per repensar la mobilitat del país amb una nova mirada territorial que tingui en compte les especificitats i les necessitats de les àrees rurals.

¹ Vegeu les accions 347-380 de la [Llista total d'accions](#).

² Vegeu la llista completa de persones a l'Annex d'aquest document.

³ Vegeu la disposició final primera del [projecte de llei](#).

Propostes

A continuació, es presenten un total de 50 propostes consensuades amb el Grup de Treball per a la millora de la mobilitat en entorns rurals, organitzades en 6 àmbits:

- A. Governança i dades
- B. Model tarifari
- C. Oferta i qualitat dels serveis
- D. Transport escolar i transport adaptat
- E. Mobilitat compartida
- F. Mobilitat sostenible

A. Governança i dades

1. Incorporar la perspectiva rural a les **futures Directrius Nacionals de Mobilitat (DNM) de Catalunya**, actualment en fase d'actualització, vetllant per la inclusió de directrius adaptades a la realitat i les necessitats de les àrees rurals.
2. Impulsar la redacció d'una **nova llei de mobilitat** que tingui en compte les diferents realitats territorials de Catalunya i permeti avançar de forma efectiva cap a una mobilitat més sostenible a les àrees rurals, preveient les necessitats de finançament necessàries per al seu desplegament.
3. Completar la **integració de tot el territori català** dins de l'estructura d'Autoritats Territorials de la Mobilitat (ATM), ja sigui integrant els territoris pendents dins de les ATM actuals o bé creant les ATM de les vegueries pendents, sempre i quan això vagi acompanyat d'un traspàs efectiu de competències a les vegueries.
4. Ampliar la dotació de **recursos humans i econòmics** a les ATM del Camp de Tarragona, Lleida i Girona, així com a les possibles noves ATM que puguin crear-se en un futur, amb l'objectiu de reforçar i consolidar el seu paper com a entitats responsables de l'anàlisi, la planificació i la gestió de la mobilitat en bona part dels territoris rurals de Catalunya.
5. Completar l'elaboració dels **Plans Directors de Mobilitat (PDM) pendents** a partir d'una nova mirada al territori, reconeixent les diferències existents entre les zones urbanes i rurals, i establint mesures adaptades al context i les necessitats específiques de les àrees rurals.
6. Impulsar l'elaboració d'un **nou Pla de Transport de Viatgers de Catalunya (PTVC)**, que ajudi a planificar la mobilitat en transport públic amb una mirada territorial àmplia i descentralitzada, i de forma coordinada amb els nous plans de servei de transport públic per carretera que caldrà dur a terme per a la contractació dels nous serveis un cop finalitzin les concessions actuals (2028).
7. Promoure la **creació d'unitats tècniques de suport en mobilitat als ens locals** dins de les Diputacions de Tarragona, Lleida i Girona, a través d'una taula de treball integrada pel Departament de Territori, les Diputacions i les ATM, i seguint l'exemple de l'Oficina Tècnica de Mobilitat de la Diputació de Barcelona.

8. Crear un espai de debat polític i tècnic per a l'impuls d'un **nou model de finançament del transport públic**, en el qual es plantegin opcions com ara:
 - el desplegament de la llei de finançament del transport públic de 2015;
 - el finançament creuat amb el transport privat per carretera (seguint els models francès, alemany o suís),
 - o la cerca d'ingressos addicionals que puguin servir per millorar el transport públic a les àrees rurals (com ja s'està fent, per exemple, a través de l'impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica, del qual una part de la recaptació es destina al Fons Climàtic).
9. Oferir **suport econòmic als Consells Comarcals** de les zones rurals per a la formació d'equips tècnics estables, a disposició dels Ajuntaments de petites dimensions, per a l'impuls d'accions de millora de la mobilitat a l'àmbit rural, tals com l'elaboració i el desplegament de plans de mobilitat i de transport públic a escala municipal o supramunicipal.
10. Impulsar la realització d'una **nova Enquesta de Mobilitat Quotidiana (EMQ)** d'abast català, incloent preguntes adaptades a la realitat dels territoris rurals que permetin entendre els patrons de mobilitat en aquestes àrees.
11. **Fixar una periodicitat** per a la realització d'enquestes de mobilitat quotidiana d'abast català, com podria ser, a nivell orientatiu, la realització d'una EMQ a tot Catalunya cada 5 o 10 anys.
12. Encarregar a l'Observatori de la Mobilitat de Catalunya (OMC) les funcions de recollir i integrar dades de mobilitat provinents de fonts i territoris diversos (estadístiques de la T-mobilitat, estudis comarcals de millora de la mobilitat, enquestes prèvies a l'elaboració d'un PDM o un PMU, etc.), per tal de disposar d'una **base de dades integrada de la mobilitat en el conjunt de Catalunya** que permeti anar fent seguiment del grau d'assoliment dels objectius de mobilitat plantejats a les DNM i als PDM.
13. Explorar i plantejar possibles vies de col·laboració entre l'administració local i les entitats titulars i gestores de les estacions ferroviàries (Adif, Renfe o FGC), per tal de promoure i facilitar l'**aprofitament dels edificis de les estacions** ubicades en entorns rurals (molt sovint, abandonades) a través de nous usos que aportin vitalitat al territori (habitatge, hostaleria, restauració, espais culturals, promoció turística, etc.), a més de millorar les seves prestacions i els sistemes d'informació als usuaris.

B. Model tarifari

14. Completar la **integració tarifària** de tots els territoris pendents i permetre els desplaçaments integrats entre qualssevol punts del territori català.
15. **Eliminar les subzones i ampliar les dimensions** de les últimes zones del Sistema Tarifari Integrat (STI) de l'ATM de Barcelona, com ja s'ha previst amb la integració tarifària del Ripollès, el Berguedà i el Solsonès, per tal de garantir que la població rural pugui accedir als serveis i equipaments bàsics (educació, salut, comerç, oci, etc.) dins d'una mateixa zona.
16. **Eliminar el caràcter unizonal de la T-16**, per tal de garantir que els infants i joves residents a les àrees rurals puguin realitzar tots els seus desplaçaments quotidians (molts dels quals es produeixen entre zones diferents) utilitzant aquest títol bonificat de transport.

17. Incorporar de forma activa les ATM del Camp de Tarragona, Lleida i Girona en la fase de **definició del futur model tarifari** del transport públic, amb l'objectiu d'acabar definint un model que resulti apropiat per les diferents realitats territorials del país i que estigui consensuat per totes les ATM.
18. Dissenyar i executar un **procés de participació ciutadana territorialment ampli**, i vetllant especialment per la representativitat dels territoris rurals i de muntanya, en la fase de definició del futur model tarifari del transport públic.
19. Avaluar el potencial impacte del futur model tarifari sobre els territoris rurals i incorporar-hi els **mecanismes de correcció necessaris** perquè no penalitzi a la seva població, tenint present que els desplaçaments quotidians hi són forçosament més llargs i que l'ús recurrent del transport públic hi és més difícil, a causa de l'escassetat d'oferta. A tall d'exemple:
 - en cas que el nou model sigui zonal, **redefinir les zones de transport** a partir d'una mirada descentralitzada del territori, respectant les regions funcionals, eliminant les subzones i ampliant les dimensions de les zones en els territoris rurals i més allunyats dels centres de serveis;
 - en cas que el nou model premii la recurrència d'ús, **eliminar o suavitzar els mecanismes de penalització dels viatgers esporàdics** en aquells territoris on l'oferta de transport públic no sigui suficient per satisfer les necessitats quotidianes.
20. Analitzar en profunditat els perfils d'usuaris del transport públic a les zones rurals i tenir-los en consideració en la fase de definició de les tarifes que acompanyaran el nou model tarifari, amb l'objectiu de disposar de **tarifes adequades per a la població rural** i alhora intentar captar nous perfils d'usuaris en aquests territoris.

C. Oferta i qualitat dels serveis

21. **Planificar els requeriments** que hauran de complir els operadors amb els futurs contractes de serveis de transport interurbà per carretera, tot vetllant perquè el transport públic de les zones rurals compleixi els mateixos estàndards de qualitat que a les zones urbanes i preveient, si s'escau, possibles mecanismes de control i de sanció en cas d'incompliment.
22. **Millorar la qualitat del servei** de les línies interurbanes d'autobús en zones rurals, tot incrementant freqüències, implementant horaris cadenciats i ampliant les hores de servei en la mesura del possible.
23. Analitzar el flux de desplaçaments entre els principals nuclis de població de les zones rurals que actualment no disposen de connexió amb transport públic i impulsar la **creació de noves línies interurbanes d'autobús** en aquells casos on la demanda ho justifiqui.
24. Vetllar per la posada en funcionament de les **noves línies planificades d'autobusos interurbans** Exprés.cat (serveis directes) i Clic.cat (transport a demanda), prioritzant aquelles línies que tinguin un major impacte esperat quant a la millora de la mobilitat de la població rural.
25. Vetllar perquè la **millora dels vehicles i les instal·lacions** del transport públic per carretera (renovació i/o electrificació de la flota d'autobusos, millora de les parades, etc.) no es limiti a les àrees urbanes (on l'impacte sempre serà superior), sinó que també arribi a les zones rurals, contribuint a fomentar un major ús del transport públic en aquests territoris.

26. Elaborar un pla per a la progressiva **substitució de pals de parada per marquesines** a l'entorn rural, en aquelles parades on sigui possible i on la demanda ho justifiqui, i contemplant la col·locació de pantalles amb informació dels serveis a les parades amb major demanda.
27. Vetllar per una **indicació clara, visible i actualitzada dels horaris** dels serveis en totes les parades d'autobús, fent constar l'hora de pas concreta per cadascuna de les parades del recorregut.
28. Implementar mesures per **facilitar l'accés de forma segura** a les parades d'autobús situades en carreteres interurbanes, com ara la reducció de la velocitat, la incorporació d'avisos o el canvi de paviment, pal·liant així la impossibilitat de crear-hi passos de vianants.
29. Establir mecanismes per tal d'obligar els operadors de transport públic per carretera a **posar un autobús addicional**, en cas que el primer s'ompli, en aquelles rutes on no existeixi cap alternativa de transport públic, i aplicant, si s'escau, la corresponent compensació econòmica.
30. **Centralitzar la informació** sobre els itineraris, els horaris i l'estat de tots els serveis de transport públic (incloent els serveis de transport a demanda en zones rurals) en una única plataforma en la qual es pugui consultar la totalitat de l'oferta existent i les seves alteracions, independentment de l'empresa operadora.
31. Oferir **suport als petits operadors** de transport públic (molt presents en zones rurals) per tal de facilitar que puguin oferir informació de l'estat dels seus serveis a temps real.
32. Crear una marca i una **imatge corporativa comuna** per a tots els serveis de transport públic per carretera, independentment del seu operador, per tal de millorar el seu reconeixement per part de la població i fomentar-ne un major ús en els territoris rurals.
33. Oferir suport tècnic als Consells Comarcals de les zones rurals per a l'elaboració de **mapes dels serveis existents de transport públic** a escala comarcal, seguint l'exemple dels mapes elaborats recentment a Osona, el Moianès o el Maresme.
34. Establir un procediment clar per a l'**habilitació de vehicles de menys de 9 places** per a serveis de transport públic regular, amb l'objectiu de facilitar la viabilitat econòmica de serveis de molt baixa demanda.

D. Transport escolar i transport adaptat

35. Actualitzar el decret de 1996 que regula el transport escolar, per tal d'**ampliar l'edat escolar** (actualment es considera que finalitza als 16 anys) i permetre que els estudiants de Batxillerat i Formació Professional també puguin gaudir d'aquesta modalitat de transport públic, essencial a les zones rurals.
36. Definir un **procediment estàndard consensuat entre els Departaments de Territori i d'Educació** per tal de promoure i facilitar l'aprofitament del transport escolar per al transport de viatgers a les comarques rurals amb poca oferta de transport públic regular, posant a disposició del transport escolar la tecnologia del transport a demanda (registre d'usuaris i reserva de plaça) per millorar la seguretat dels joves i infants.
37. Oferir incentius als operadors de línies d'autobús de curta distància en entorns rurals perquè ofereixin la possibilitat de **reserva de plaça per a escolars**, sempre i quan es pugui garantir un mínim compliment dels horaris.

38. Ampliar el pressupost destinat a finançar línies de transport de viatgers amb reserva de plaça per a escolars, de tal manera que no només se subvencioni aquesta modalitat en el cas de les línies interurbanes, sinó que també pugui ser subvencionada en el cas de les **línies que transcorren dins d'un únic municipi**, com a mínim en els municipis rurals amb diversos nuclis de població i sense alternativa de transport públic entre el nucli principal i els nuclis secundaris.
39. Vetllar per la comunicació entre les empreses operadores del transport escolar i les **persones acompanyants dels menors**, per tal de garantir que aquestes estiguin informades de l'estat dels serveis, com a mínim en cas de retards o incidències i en entorns rurals sense alternativa de transport públic.
40. Crear una taula de treball entre el Departament de Territori i el Departament de Drets Socials per tal d'**integrar els serveis de transport adaptat** en el conjunt de les polítiques de mobilitat del país i avançar cap a una planificació coordinada del transport adaptat entre ambdós Departaments, tractant-se d'un servei especialment crític en zones rurals sense alternativa de transport públic.

E. Mobilitat compartida

41. Vetllar per la **incorporació de la mobilitat compartida i la planificació de punts de càrrega públics** de vehicles elèctrics dins dels diversos instruments de planificació de la mobilitat (PDM, PMU, etc.), reconeixent l'oportunitat que pot generar la mobilitat compartida a les zones rurals i promovent-la com una solució per reduir la circulació de vehicles.
42. Estudiar la possibilitat d'impulsar una **prova pilot de serveis de viatges compartits** en una zona rural, a través d'una plataforma amb participació pública i privada, i com a oferta complementària als possibles serveis existents de taxis locals.
43. Adaptar la normativa per tal de facilitar la creació de **serveis mancomunats de taxi** entre diferents municipis.
44. Promoure l'**elaboració de Plans de Desplaçament d'Empresa** (PDE) per part de les empreses de grans dimensions ubicades en zones rurals, seguint el model de l'ATM de Barcelona i amb la col·laboració de l'administració local.

F. Mobilitat sostenible

45. Elaborar una **estratègia coordinada i consensuada de mobilitat sostenible** a escala catalana, amb l'objectiu d'avançar de forma real i efectiva cap a un nou model de mobilitat més sostenible que l'actual, amb recomanacions i bones pràctiques a seguir per millorar la convivència del vehicle privat, el transport públic, la bicicleta i els vianants en carreteres interurbanes.
46. Generar un espai de debat entre el Departament de Territori i les 4 Diputacions per tal de promoure un **canvi de paradigma en la planificació de carreteres**, en què es tinguin en compte totes les formes de mobilitat i s'abandoni la prevalença del vehicle privat per sobre dels altres mitjans de transport, incloent el transport públic i la mobilitat activa, especialment a les àrees rurals.

47. Elaborar una guia de bones pràctiques per a la **remodelació urbanística de les travesseres**, dirigida a Ajuntaments, Diputacions i la pròpia Generalitat, amb l'objectiu de reduir el protagonisme dels cotxes i prioritzar la mobilitat activa i sostenible en els pobles que es veuen travessats per una carretera, tot vetllant perquè no afecti negativament el transport públic.
48. Oferir incentius als ajuntaments de les zones rurals per a la instal·lació de **punts de càrrega públics i de baixa potència** per a vehicles elèctrics adaptats a les necessitats de la població resident.
49. Estudiar la possibilitat d'impulsar una **xarxa de nodes de mobilitat intermodal** en zones rurals, seguint l'exemple dels Països Baixos i Bèlgica, per tal de promoure i facilitar els desplaçaments intermodals des de les àrees rurals cap a les ciutats.
50. Vetllar per la **implementació de l'Estratègia Catalana de la Bicicleta** i promoure l'adaptació de pistes i camins rurals com a infraestructures de mobilitat activa.

Annex

Llista de persones i entitats integrants del Grup de Treball en Mobilitat Rural⁴:

Jordi Mallol	Subdirecció General de Transport Públic per Carretera i Mobilitat, Departament de Territori, Generalitat de Catalunya
Cristina Pou	Subdirecció General de Transport Públic per Carretera i Mobilitat, Departament de Territori, Generalitat de Catalunya
Roger Torrell	Oficina Tècnica de Mobilitat i Seguretat Viària Local, Diputació de Barcelona
Sergi Martínez-Abarca	Autoritat del Transport Metropolità de l'Àrea de Barcelona (ATM Barcelona)
Daniel Miravet	Autoritat Territorial de la Mobilitat del Camp de Tarragona (ATM Tarragona)
Daryl Lucas	Autoritat Territorial de la Mobilitat de l'Àrea de Girona (ATM Girona)
Teresa Tost	Autoritat Territorial de la Mobilitat de l'Àrea de Lleida (ATM Lleida)
Carles Labraña	Associació de Municipis per la Mobilitat i el Transport Urbà (AMTU)
Arnau Comajoan	Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP)
Núria Pérez	Institut Metròpoli + Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP)
Xavi Bach	Institut Metròpoli + Consell Comarcal del Moianès
Francesc Magrinyà	Grup de Recerca EXIT IntraScapeLab, Departament d'Enginyeria Civil i Ambiental, Universitat Politècnica de Barcelona (UPC)
Aaron Gutiérrez	Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics, Departament de Geografia, Universitat Rovira i Virgili (URV)
Maria Crehuet	Associació de Micropobles de Catalunya
Elisabet Clota	Associació Leader Ripollès Ges Bisaura
Mònica Carrera	Creació Agència d'Emprenedoria, Innovació i Coneixement
Arnau Vilardell	Som Mobilitat
Eduard Trepà	Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya (ARCA)
Eloi Guinjoan	Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya (ARCA)

⁴ Aquesta llista inclou únicament la relació de persones que van acceptar formar part del Grup de Treball i que s'hi han implicat de forma continuada, tot i que en algunes reunions també es va comptar amb la participació puntual d'altres persones.

Associació d'Iniciatives
Rurals i Marítimes
de Catalunya

(+34) 936 539 419

mobilitat@arca-dr.cat

www.arca.cat

C. Enric Prat de la Riba, 17-19 | 08570 Torelló (Barcelona)